

Malmö stad

Datum

2026-06-3030

Adress

Diarienummer

GYVF-2026-2260

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

**Remiss angående remiss
Arbetsmarknadsdepartementet - Remiss av
betänkandet Tolkavgift och förbud mot barntolkning
(SOU 2026:23)
STK-2026-850**

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har via delegat fått möjlighet att inkomma med synpunkter på remiss från Arbetsmarknadsdepartementet – ”Remiss av betänkandet Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23)”.

Utredningen har fått i uppdrag av regeringen att se över vissa tolkfrågor. Översynen omfattar införandet av en tolkavgift och frågan om förbud för myndigheter att använda barn som tolk. Utredningen föreslår att den nya lagen ska träda i kraft den 1 januari 2028.

Nämnden via delegat anser att införande av tolkavgift kan ses som ett incitament till att snabbare lära sig svenska och på egen hand kunna sköta myndighetskontakter. Om förslaget ska genomföras är det viktigt att beakta att kontakt och tillgång till myndigheter inte blir en ekonomisk fråga, det vill säga att individer inte ska avstå myndighetskontaktkontakt på grund av ekonomiska begränsningar. Nämnden via delegat anser att utredningens förslag om förbud mot barntolkning i grunden är bra – barn ska i huvudsak inte behöva tolka för sina föräldrar och anhöriga. Sammantaget anser nämnden via delegat att förslagen i utredningen i grunden är bra, men att det kan bli utmanande att tillämpa dessa på ett strukturerat sätt, bland annat eftersom utredningen presenterar en rad undantag när reglerna inte bör eller kan tillämpas.

Yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har via delegat fått möjlighet att inkomma med synpunkter på remiss från Arbetsmarknadsdepartementet – ”Remiss av betänkandet Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23)”.

I detta yttrande tas i huvudsak upp de frågor som påverkar nämndens verksamheter direkt eller indirekt.

Ärendet

Utredningen har fått i uppdrag av regeringen att se över vissa tolkfrågor. Översynen omfattar införandet av en tolkavgift och frågan om förbud för myndigheter att använda barn som tolk. Utredningen föreslår att den nya lagen ska träda i kraft den 1 januari 2028.

Bakgrund

I utredningens direktiv anges att det huvudsakliga syftet med översynen av vissa tolkfrågor är att det integrationspolitiska målet ska återspeglas i användandet av tolk. Vidare anges att en förutsättning för att det integrationspolitiska målet ska kunna uppnås är att den som långvarigt befinner sig i Sverige anstränger sig för att bli en del av det svenska samhället och att samhället både ställer krav och ger möjligheter till integration. Att kunna svenska framhålls som en viktig förutsättning för delaktighet i det svenska samhället.

Ett andra direktiv utredningen fått är att utreda frågan om förbud för myndigheter att använda barn som tolk. Studier visar att barntolkning kan innebära såväl positiva som negativa konsekvenser för barnet. Vissa barn som har tolkat åt sina föräldrar och andra har fört fram att det är positivt att kunna hjälpa till med att tolka. Samtidigt vittnar barn som agerat tolk om att de behövt ta ledigt från skolan i detta syfte och därmed gått miste om utbildningstid. De omvända maktförhållanden som barntolkning orsakar mellan vuxen och barn kan skapa obalans i barnets relationer, med negativa konsekvenser som följd.

Utredningens förslag i korthet

Förslaget om tolkavgift

Utredningen menar att genom att den enskilde som utgångspunkt får betala en tolkavgift tydliggörs samhällets förväntningar på den enskilde att lära sig svenska.

För att införandet av en tolkavgift ska få ett så effektivt genomslag som möjligt bedömer utredningen att den enskilde som huvudregel ska kunna förvänta sig att få betala tolkavgift vid muntliga kontakter med samtliga myndigheter. Tolkavgift ska därför tas ut även av myndigheter som använder tolk i begränsad omfattning, och

myndigheter som är verksamma inom områden, där det av rättsliga eller andra skäl föreligger omfattande hinder för att ta ut tolkavgift.

Införandet av en tolkavgift ska syfta till att tydliggöra samhällets förväntningar på den enskilde att lära sig svenska och rätten till sfi får sägas ge uttryck för dessa förväntningar. Regleringen av tolkavgiften har därför kopplats till den nyligen införda tidsgränsen för sfi. Rätten att delta i sfi gäller som längst i sex år. Tolkavgift ska därför tas ut när en person har varit folkbokförd i Sverige i minst sex år.

Utredningen menar att information om tolkavgiften och samhällets förväntningar på den enskilde att lära sig svenska bör inkluderas i den samhällsorientering som erbjuds av kommuner. Informationen bör enligt utredningen inkluderas i Skolverkets nationella kursplan för samhällsorientering.

När ska tolkavgift inte tas ut? Tolkavgift ska endast tas ut vid tolkning i talade språk. Tolkavgift kommer därmed inte att tas ut vid teckenspråks-, dövblind- eller skrivtolkning och inte heller vid översättning av dokument. Utredningen har vidare identifierat ett flertal rättsliga hinder mot att avgiftsbelägga offentligt finansierad tolk. Dessa rättsliga hinder grundar sig bland annat på bestämmelser i den Nordiska språkkonventionen, asylprocedurförordningen, brottsofferdirektivet och direktivet om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden. Utredningen har även bedömt att det riskerar att strida mot barnkonvention att ta ut en tolkavgift i ärenden som direkt rör barn. Utöver de hinder som följer av EU-rätten och internationella konventioner har utredningen bedömt att det föreligger ytterligare hinder mot att ta ut en tolkavgift. Sådana hinder gäller bland annat inom hälso- och sjukvården, tandvården, socialtjänsten och domstolarnas rättskipande verksamhet. De olika hinder mot tolkavgift som utredningen har identifierat kräver i många fall att uttryckliga undantag införs i författningen.

Förslaget om förbud mot barntolkning

Utredningen påpekar att studier visar att barntolkning kan innebära såväl positiva som negativa konsekvenser för barnet. Vissa barn som har tolkat åt sina föräldrar och andra har fört fram att det är positivt att kunna hjälpa till med att tolka. Samtidigt vittnar barn som agerat tolk om att de behövt ta ledigt från skolan i detta syfte och därmed gått miste om utbildningstid. Tolkning kan även i vissa fall leda till att barnet får tillgång till känslig information om en anhörig eller närstående som inte är lämplig för barn att hantera. Dessutom kan de omvända maktförhållanden som barntolkning orsakar mellan vuxen och barn skapa obalans i barnets relationer, med negativa konsekvenser som följd.

Att förlita sig på barns tolkning riskerar att påverka kvaliteten i myndigheters beslut och insatser, enligt utredningen. Den som inte är utbildad tolk riskerar i större

utsträckning att tolka felaktigt eller ofullständigt. Detta innebär risk för rättsförluster, inte bara för den vuxne utan även för barnet. Samtidigt riskerar en myndighet som använder barn som tolk att få ett bristfälligt underlag för beslut eller andra åtgärder, något som i vissa situationer kan leda till allvarliga konsekvenser.

Utredningen bedömer att det är tydligt att barntolkning innebär flera risker för att barnet drabbas av negativa konsekvenser. Sådana negativa konsekvenser måste anses väga tyngre än de eventuella positiva effekterna av barntolkning för det aktuella barnet. Att använda barn som tolk i offentlig sektor bedöms därför strida mot principen om barnets bästa. Utredningen bedömer vidare att barntolkning kan innebära negativa konsekvenser för såväl vårdnadshavare och andra som barn tolkar åt, som för den beslutande myndigheten. Lagen ska vara tillämplig vid all form av tolkning. Barn får därmed inte användas som tolk vare sig det rör sig om tolkning i talade språk, teckenspråks-, dövblind- eller skrivtolkning.

En undantagslös bestämmelse om förbud mot att använda barn som tolk skulle enligt utredningen riskera att orsaka allvarliga eller orimliga konsekvenser. För det första krävs det enligt utredningen ett undantag vid nödsituationer. För det andra krävs ett undantag för tolkning av uppgifter av administrativ karaktär, vid förmedling av kortfattad, harmlös information.

Gymnasie- och vuxenutbildningens synpunkter via delegat

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden via delegat har i huvudsak synpunkter på frågor som påverkar nämndens verksamheter direkt eller indirekt.

Utredningen kring tolkavgift och förbud mot barntolkning är omfattande och presenterar komplexa frågeställningar och förslag som enligt nämnden via delegat inte alltid är lätta att bedöma konsekvenserna av. Hur många elever som påverkas i nämndens verksamheter är oklart, men sannolikt kan familjer och anhöriga till elever komma att omfattas av de föreslagna reglerna.

Att införa tolkavgift kan ses som ett incitament till att snabbare lära sig svenska och på egen hand kunna sköta myndighetskontakter. Utredningen presenterar dock en mängd undantag för när reglerna inte kan tillämpas. För att kunna göra en bedömning av de föreslagna reglerna, dess konsekvenser och när undantag är nödvändiga, så krävs resurser för kvalificerade bedömningar. Nämnden via delegat anser att ambitionen att införa tolkavgift för personer som har varit folkbokförda i Sverige i sex år är bra. Dock anser nämnden att förslaget kan bli svårt att tillämpa i praktiken på grund av omfattande hinder och undantag som beskrivs i utredningen. Detta innebär att tillämpningen riskerar att bli administrativt tung och komplex.

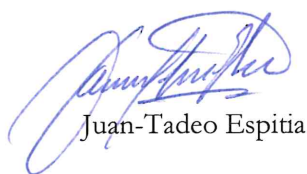
Nämnden via delegat påpekar att det måste säkerställas att skollagens bestämmelser om avgiftsfrihet inte hamnar i konflikt med en reglering om tolkavgift om förslaget införs. Risk för konflikter föreligger till exempel vid handläggning av ärenden inom gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen där eleverna är över 18 år och utbildningen bedrivs av kommunala huvudmän.

Utredningen menar att förslagen kommer att ställa höga krav på kommuner att nå de grupper som har rätt till sfi och motivera dessa att delta i sfi-utbildning. Nämnden via delegat påpekar att nämnden fortsätter att satsa på aktiv uppsökande verksamhet för att nå och informera dessa individer. Nämnden via delegat stödjer utredningens förslag om att information om tolkavgiften och samhällets förväntningar på den enskilde att lära sig svenska bör inkluderas i den samhällsorientering som erbjuds av kommuner.

Nämnden via delegat anser att utredningens förslag om förbud mot barntolkning i grunden är bra – barn ska i huvudsak inte behöva tolka för sina föräldrar och anhöriga. Utredningen föreslår undantag för tolkning av uppgifter av administrativ karaktär, men att vid tillämpning göra bedömning och gränsdragning för vad som är uppgifter av administrativ karaktär torde vara svårt. Undantaget riskerar att skapa svåra situationer för barn att hantera.

Sammantaget anser nämnden via delegat att förslagen i utredningen i grunden i bra, men att det kan bli utmanande att tillämpa dessa i praktiken på ett strukturerat sätt. Det behövs kompetens och resurser för detta arbete. Om förslaget ska genomföras är det viktigt att beakta att kontakt och tillgång till myndigheter inte blir en ekonomisk fråga, det vill säga att individer inte ska avstå myndighetskontakter på grund av ekonomiska begränsningar.

Ordförande

Juan-Tadeo Espitia

Beslutet fattas med stöd av delegationsordning GYVF 2025–2320, punkten 1.21.

